

---

*Mandat –
regionale råd for spesialistutdanning av leger*

Spesialistutdanningsråd for felles kompetansemål (FKM-rådet)

Dette dokumentet gjengir mandatet for regionens *spesialistutdanningsråd for felles kompetansemål* (videre omtalt som *FKM-rådet*) etter vedtak i regionalt fagdirektørmøte 10.06.26 og regionalt HR-direktørmøte 29.04.26.

Vedtakene omfatter også mandat til spesialistutdanningsråd for

- *sykehustjenesten i første del av spesialistutdanningen (LIS1-rådet)*
- *hver av sykehusspesialitetene (spesialitetsvise spesialistutdanningsråd)*
- *fellesdelen av spesialistutdanninger med henholdsvis felles indremedisinske læringsmål (FIM-rådet) og felles kirurgiske læringsmål (FKI-rådet)*
- *overordnet samordning og harmonisering (samordningsrådet)*

De regionale utdanningssettene for leger i spesialisering (RegUt) publiserer mandatene på sin nettside, spesialisthelsetjenesten.no/lis.

Innhold i dokumentet

- [Formålet med spesialistutdanningsråd](#) s. 1
- [Forutsetninger virksomhetene må sørge for](#) s. 2
- [FKM-rådets oppgaver](#) s. 2
- [Sammensetning, roller og ansvar](#) s. 3
- [Organisering](#) s. 4
- [Kompetansebasert spesialistutdanning av leger og spesialisthelsetjenestens ansvar](#) s. 4

Formålet med spesialistutdanningsråd

Spesialistutdanningsrådene er sentrale i samarbeid og kvalitetsforbedring i spesialistutdanning av leger i spesialisthelsetjenesten. Målet er at spesialistutdanning skal være kjennetegnet av faglig kvalitet, psykologisk trygghet, tydelige forventninger og læringsfremmende tilbakemeldinger, og at samfunnet skal kunne forvente det samme av en nylig godkjent spesialist uavhengig av hvor spesialiseringen har foregått.

Samarbeidet skal legge til rette for samordning og harmonisering av virksomhetenes utdanningsplaner, og for felles vurderinger og anbefalinger til myndigheter og andre beslutningstakere om forhold ved spesialistutdanningene på regionalt og tverregionalt nivå.

Målet for FKM-rådets arbeid er at felles kompetansemål skal være integrert i den helhetlige spesialistutdanningen og inngå i den praktiske tjenesten. FKM-rådet skal formidle hvordan felles kompetansemål er sentralt i ivaretagelse av alle legeroller; på individ-, organisasjons- og samfunnsnivå, og løse både lokale, regionale og nasjonale oppgaver.

Representantene i FKM-rådet skal samarbeide om videreutvikling av virksomhetenes utdanningsplaner innen FKM i samordnet og harmonisert retning, og felles anbefalinger om hvordan kompetansen kan oppnås og vurderes.

På regionalt nivå skal FKM-rådet bistå regionens utdanningscenter for leger i spesialisering (RegUt HSØ) i utvikling og gjennomføring av regionale tiltak som skal styrke virksomhetenes utdanningskompetanse (*faculty development*), og forankre disse i lederlinjene i virksomhetene for å sikre henholdsvis kvalitet og effekt.

Videre skal FKM-rådet bidra i samarbeid om utvikling av felles kompetansemål på nasjonalt nivå, inkludert faglige anbefalinger til myndigheter og andre beslutningstakere med vurdering av organisatoriske og økonomiske konsekvenser.

Forutsetninger virksomhetene må sørge for

Lederlinjene i virksomhetene er ansvarlige for at representantene i spesialistutdanningsrådene blir satt i posisjon til å innfri forventningene som er gitt i mandatene, og at innholdet i mandatene og arbeidet i spesialistutdanningsrådene er kjent blant dem som er involvert i virksomhetens spesialistutdanning.

Representantene for virksomhetene behøver faglige innspill fra virksomhetens leger i spesialisering og virksomhetens overleger, for eksempel gjennom lokale utdanningsutvalg, og må sikres tilgang til relevante lederlinjer på riktig nivå for å kunne uttale seg på virksomhetens vegne om organisatoriske og økonomiske forhold ved spesialistutdanning. Ledere skal kunne inviteres inn på sak, når det er nødvendig. Saker som rådene ikke løser selv eller ved å involvere lederlinjene, kan løftes etter etablerte rutiner, henholdsvis regionens *Rutine for håndtering av uenigheter og prosess for beslutning om endringer i LIS-utdanningen HSØ*¹ og tverregionale rutiner for endring av læringsmål og anbefalinger om læringsaktiviteter^{2,3}.

Ansatte som skal sitte i spesialistutdanningsrådene, må få avsatt nødvendig tid til å utføre oppgavene de skal løse i rådet, inkludert eventuelle lederverv og representasjon i spesialistutdanningsråd på tverregionalt nivå. Eventuelle reiseutgifter skal dekkes av virksomhetene. For å kunne representere en virksomhet i et spesialistutdanningsråd, kreves det samtykke til publisering av navn og e-postadresse i oversikten over sammensetningen av rådene på den regionale delen av spesialisthelsetjenesten.no/lis. Endringer i virksomhetenes representasjon skal være forankret i virksomhetens lederlinje og meldes til Regionalt utdanningscenter for leger i spesialisering i Helse Sør-Øst (RegUt HSØ) per e-post: regutpost@ous-hf.no.

¹ [Rutine for håndtering av uenigheter og prosess for beslutning om endringer i LIS-utdanningen HSØ](#)

² [Tverregional rutine for RegUt – Behandling av forslag om endring i læringsmål og tilhørende utdypende tekst \(...\)](#)

³ [Tverregional rutine for RegUt – Behandling av forslag om endring i Helsedirektoratets anbefalinger om læringsaktiviteter \(...\)](#)

FKM-rådets oppgaver

- Bidra til at felles kompetansemål er integrert i den helhetlige spesialistutdanningen og praktisk tjeneste, og oppleves som sentralt for å fylle alle legeroller på individ-, organisasjons- og samfunnsnivå.
- Bidra til hensiktsmessig samordning og harmonisering av utdanningsplanene innen felles kompetansemål, med anbefalinger om hvordan leger skal tilegne seg kunnskapen, ferdighetene og holdningene i felles kompetansemål, og bli kompetansevurdert.
- Gi faglige anbefalinger om utvikling av læringsmålene i felles kompetansemål, med vurderinger av organisatoriske og økonomiske konsekvenser av forslag.
- Formidle utdanningsvirksomhetenes behov for nasjonale læringsaktiviteter for leger i spesialisering, med faglige begrunnelser og vurdering av organisatoriske og økonomiske konsekvenser.
- Rådgi RegUt i gjennomføring og utvikling av regionale tiltak som skal styrke utdanningsvirksomhetenes utdanningskompetanse innen felles kompetansemål.
- Bistå RegUt med rekruttering av kursledere og organisering av kurskomiteer.

Sammensetning, roller og ansvar

Alle godkjente utdanningsvirksomheter og det regionale utdanningscenteret for leger i spesialisering skal være representert med utdanningskoordinerende overlege. Enhet for kompetanse i det regionale helseforetaket skal være representert med lege ansatt som spesialrådgiver for spesialistutdanning. Universitetet i Oslo inviteres til å være representert med lege tilknyttet Medisinsk fakultet med relevant kompetanse. Andre aktører kan inviteres inn på sak.

Representantene for utdanningsvirksomhetene skal bidra med informasjon om FKM til involverte i spesialistutdanning i egen virksomhet, og orientere lokale utdanningsutvalg og lederlinjer om FKM-rådets arbeid. Faglige anbefalinger og vurderinger av organisatoriske og økonomiske konsekvenser skal være forankret på relevant nivå.

Representanten for det regionale helseforetaket deltar for å ivareta ansvaret for kvalitet i og samordning av spesialistutdanningen i regionen.

Representanten for Universitetet i Oslo inviteres inn for å knytte sammen spesialistutdanningens felles kompetansemål med grunnutdanningens kompetanseområder, som begge gjenspeiler de syv legeroller.

RegUt, ved utdanningskoordinerende overlege, skal være leder av rådet og helseregionens representant i tverrregionalt råd for spesialistutdanning i FKM⁴. RegUt sørger for møteinnkalling, -ledelse og -referater, og kommuniserer med øvrige spesialistutdanningsråd om regionalt og tverrregionalt arbeid med felles kompetansemål.

Nestleder skal velges blant representantene for utdanningsvirksomhetene. Nestleder skal supplere leder i rådets arbeid, og er stedfortreder ved behov. Anbefalt virketid er fire år, med mulighet for to perioder.

Organisering

Møtehyppighet varierer med oppgavene FKM-rådet skal løse til enhver tid, minst en gang hvert halvår. Gjennomføring av møter er som hovedregel digitalt, av hensyn til miljø og økonomi, og fysisk ved behov. Eventuelle reiseutgifter skal dekkes av virksomhetene. Rådet har tilgang til Teams-kanal for dokumentasjon og samhandling.

Kompetansebasert spesialistutdanning og spesialisthelsetjenestens ansvar

Bakgrunnen for opprettelsen av spesialistutdanningsrådene er innføringen av kompetansebasert spesialistutdanning for leger i Norge og myndighetenes plassering av ansvaret for spesialistutdanning i helsetjenesten⁵, og målene om likeverdig tjenestetilbud⁶ og samordnet og harmonisert spesialistutdanning i hele landet⁷.

Kompetansebasert spesialistutdanning

Legers spesialistutdanning skal sikre at godkjente spesialister har kompetansen samfunnet trenger. Etter at spesialistforskriften trådte i kraft i 2019 er det *legekollegiets vurdering av hva legen kan gjøre* som ligger til grunn for spesialistgodkjenning. Sammenliknet med spesialistgodkjenning basert på eksamensresultater eller innfrielse av obligatoriske krav til kurs, antall prosedyrer og tjenestetid, stiller kompetansebasert spesialistutdanning⁸ større pedagogiske krav til sykehusene.

Sykehusenes ansvar og myndighet – godkjente utdanningsvirksomheter

Utdanning av helsepersonell er en av sykehusenes fire oppgaver⁹ og en forutsetning for de øvrige; pasientbehandling, pasient- og pårørendeopplæring og forskning. For legers spesialistutdanning gjelder særskilte krav, nedfelt i spesialistforskriften, og i denne sammenhengen brukes begrepet *utdanningsvirksomhet* om sykehus og andre virksomheter som ansetter leger i spesialisering¹⁰.

---

⁴ Se mandat for tverrregionalt spesialistutdanningsråd på RegUts nettside, spesialisthelsetjenesten.no/lis

⁵ [Spesialistforskriften](#), fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 8. desember 2016

⁶ [Spesialisthelsetjenestelovens formålsparagraf \(§ 1-1\)](#)

⁷ [Spesialistforskriften § 4 bokstav e](#)

⁸ Les mer om kompetansebasert spesialistutdanning på RegUts nettside spesialisthelsetjenesten.no/lis

⁹ [Spesialisthelsetjenesteloven § 3-8](#)

¹⁰ [Spesialistforskriften § 2](#)

Virksomheter som er godkjent for spesialistutdanning av leger, er ansvarlig for kvaliteten i både opplæring og kompetansevurdering. Ledere skal sørge for at virksomheten legger til rette for at leger i spesialisering får erfaringene som er nødvendig for å bli spesialist, og for å sikre tilstrekkelig vurdering av legenes kompetansenivå før godkjenning av læringsmål.

Når en utdanningsvirksomhet godkjenner læringsmål for en lege som skal søke spesialistgodkjenning, legger Helsedirektoratet til grunn at virksomheten har sikret et tilstrekkelig observasjonsgrunnlag og har vurdert at legen har kompetanse på spesialistnivå. Direktoratet baserer spesialistgodkjenningen på utdanningsvirksomhetenes læringsmålgodkjenning og attestasjon av innfridd krav til minstetid. Det er kvaliteten i utdanningsvirksomhetenes system for kompetansevurdering som skal sikre at en nylig godkjent spesialist kan gjøre det som er forventet ut fra læringsmålene.

Likebehandling i vurdering av kompetanse – krav fra Helse- og omsorgsdepartementet

Helse- og omsorgsdepartementet løfter frem ledelsens ansvar «for å sikre at prosessene for vurdering er tilrettelagt slik at denne blir faglig forsvarlig og etterprøvbar», og viktigheten av samordning: «Likebehandling i vurdering av kompetanse på tvers av virksomheter må tilstrebes, blant annet gjennom å ta i bruk vurderingsverktøy som sjekklister, observasjonsverktøy, kursprøver etc.»¹¹

Samordning og reduksjon av uønsket variasjon

Spesialistforskriften gir de regionale helseforetakene ansvar for å bidra til en «samordnet og harmonisert utdanning i hele landet»⁷, i samsvar med spesialisthelsetjenestelovens formål om likeverdig tjenestetilbud⁶. Formålet med RegUt¹² er «bedre kvalitet på utdanningen gjennom å etablere et godt samarbeid om utdanningsløp, læringsaktiviteter, veiledning og kompetansevurdering slik at en oppnår et likeverdig utdanningstilbud regionalt og nasjonalt.»

Handlingsplan for spesialistutdanning av leger i HSØ¹³ har mål om at «[v]irksomhetenes utdanningsplaner skal være standardiserte og gi tydelig informasjon om utdanningsløp, hvilke læringsmål som kan oppnås hvor og krav til kompetanse før [spesialiseringsperioder i andre virksomheter.] Det skal fremgå hvilke samarbeidsavtaler som foreligger og hvilke muligheter LIS har for å oppnå nødvendige læringsmål].».

Reduksjon av uønsket variasjon er et satsningsområde i regionen¹⁴. Målet om likeverdig utdanningstilbud åpner for variasjon der det er begrunnet med kvalitet, men utdanningsplanene i en spesialitet må være gjenkjennelige på tvers av utdanningsvirksomhetene og sikre felles tilnærming til vurdering av de samme læringsmålene.

Strukturer for samarbeid

For å unngå uønsket variasjon i utdanningsløpene, er det nødvendig med strukturer som legger til rette for samarbeid på tvers av virksomheter. Spesialistutdanningsrådene skal, sammen med RegUt

¹¹ Rundskriv fra Helse- og omsorgsdepartementet – [spesialistforskriften med kommentarer, redigert 28.02.25](#)

¹² [Tverregionalt mandat for regionale utdanningscentre for leger i spesialisering](#)

¹³ Handlingsplan for spesialistutdanning av leger 2023-2025 Helse Sør-Øst

¹⁴ [Regional utviklingsplan 2040 for Helse Sør-Øst](#)

HSØ, sørge for samarbeid og løse oppgaver som er avgjørende for å ivareta spesialisthelsetjenestens ansvar for spesialistutdanning av leger.

Helsedirektoratets ansvar, forventninger til RegUt og spesialistutdanningsrådenes rolle i videreutvikling av læringsmål og anbefalinger om læringsaktiviteter

Helsedirektoratet skal følge med på helheten og kvaliteten i spesialistutdanningen, fastsette endringer i læringsmålene i spesialistforskriften, gi anbefalinger om læringsaktiviteter, og godkjenne søknader om spesialistgodkjenning og godkjenning som utdanningsvirksomhet¹⁵.

I Helsedirektoratets «Rutiner for innspill til endringer i læringsmål og læringsaktiviteter»¹⁶, legger direktoratet til grunn at RegUt skal «initiere revisjonsprosjekter der dette vurderes som hensiktsmessig», og bidra med vurderinger av faglige forhold og organisatoriske og økonomiske konsekvenser ved endringer som blir foreslått i læringsmål og anbefalinger om læringsaktiviteter. RegUts ansvar for gjennomføring og utvikling av de nasjonale kursene i Helsedirektoratets anbefalinger om læringsaktiviteter, utløser behov for anbefalinger fra spesialistene i utdanningsvirksomhetene om innhold, varighet, rekruttering av kursledere og organisering av kurskomiteer¹⁷.

Oppgavene krever at RegUt samarbeider tett med representanter fra utdanningsvirksomhetene som har kompetanse til å gjøre de faglige vurderingene myndighetene ber om, og som har forankring i relevante lederlinjer som kan involveres på sak, ved behov for mer omfattende vurdering av organisatoriske og økonomiske konsekvenser.

Spesialistutdanningsrådenes rolle i kvalitetsvurdering av utdanningsvirksomheter

I behandling av søknader om godkjenning som utdanningsvirksomhet, skal Helsedirektoratet både be om faglige råd fra Legeforeningens spesialitetskomiteer og påse at regionale helseforetak og andre aktører med interesse i saken gis anledning til å gi uttalelse¹⁸. Helsedirektoratet har bedt om å få kontakte spesialistutdanningsrådene for å kunne innhente vurderinger i disse sakene.

---

¹⁵ [Spesialistforskriften § 3 bokstav b](#)

¹⁶ Helsedirektoratets [rutiner for innspill til endringer i læringsmål og læringsaktiviteter](#)

¹⁷ [Tverregional rutine for RegUt – Ny- og videreutvikling av nasjonale læringsaktiviteter i spesialistutdanning av leger](#)

¹⁸ [Spesialistforskriften § 20](#)